

ELLEN KJELDSSEN

Offentliggjort d. [10. marts 2016](#)

Ellen Kjeldsen boede i Hasle, Aarhus V. Erindringer er baseret på interview (skoleskabelon) foretaget af elever fra 5.A, Elise Smiths Skole i marts 2014. Læs her erindringeren i sin fulde længde udskrevet af:

- Olivia og ? (marts 2014)

HJEMMET

HVOR ER DU VOKSET OP HENNE?

Jeg er ikke opvokset i Aarhus, men i Hasle. Flyttede til Aarhus som 29-årig og er i dag 81. Det bliver til 52 år i Aarhus.

HVAD LAVEDE DINE FORÆLDRE?

Min far var pedel på Hasle skole siden 1940, og før den tid var han brolægger. Mor var til dels hjemmegående og ellers lidt løst arbejde ved siden af. Pedellen skulle den gang selv holde hele skolen – også rengøring, og derfor hjalp min mor også med gøre rent på Hasle skole.

HVOR MANGE SØSKENDE VAR I?

Vi var fem – faktisk to hold. Vi var tre piger, og jeg var den yngste. Så fik vi to brødre med to års mellemrum, og der var jeg 12 år.

HAVDE DU PLIGTER DERHJEMME?

Ja det havde vi. Jeg hjalp til med at ordne hjemmet og hjælpe min mor. Og med de to små brødre var jeg også tit barnepige. Vi måtte have dem med rundt omkring. Vi hjalp meget til og også ovre på skolen. Der skulle jo gøres hovedrent i sommerferien, så der hjalp vi til med at skure borde og gøre gymnastiksalen ren.

FIK DU LOMMEPENGE AF DINE FORÆLDRE?

Nej det gjorde jeg ikke. Jeg tjente mine penge ved at være barnepige rundt ved venner og bekendte. Havde nogle faste steder, som jeg var ved, når de skulle nogle steder. Så fik jeg gerne to kroner for at være der en hel aften.

SKOLEN

HVOR GIK DU I SKOLE?

De første fem år gik jeg på Hasle skole og derefter flyttede jeg til Åby skole, da Hasle skole ikke havde mellemskole og realskole. Så der gik vi ned til Åby. Der var cirka to-tre kilometer, og der måtte vi gå i flere år. Jeg startede i 1945, inden krigen var forbi, og dengang havde vi ikke cykler. Det fik jeg de sidste to, år indtil jeg fik realeksamen i 1950.

HVORDAN FORLØB EN TYPISK SKOLEDAG?

Der havde vi jo timer. Vi begyndte klokken 8.00, og så havde vi time til 8.50, hvor vi havde 10 minutters frikvarter. Efter tredie time havde vi 20 minutters frikvarter til at spise frokost, og så gik vi der til klokken 14.00.

MEN HVORFOR HAVDE I KUN 10 MINUTTERS FRIKVARTER?

Den gang havde man kun 10 minutter.

Da jeg gik i underskolen, havde jeg selvfølgelig ikke seks timer hver dag, men mellem fire og fem. Da jeg boede på skolen, havde jeg meget nemt ved at gå hjem i frikvartererne. Jeg gik ofte hjem og spiste min madpakke. Vi boede på skolen. Der var en lav bygning med tre klasseværelser og så to lejligheder ovenover. Der boede vi i den ene.

HVAD SYNES DU ER DE VÆSENTLIGSTE FORSKELLE PÅ SKOLEN I DAG OG DENGANG DU GIK I SKOLE?

Der er jo en stor stor forskel. For det første har I meget lysere lokaler og mere nyindrettet. Jeg har lige været rundt og se skolen, da min mand har gået her på Munkegade Skole, da han var barn. Jeg tror måske, at det er lige før der er lige så mange i klasserne som dengang. Vi var 30 børn i klassen, og så sad vi helt stille for ellers vankede der. Så det var sådan noget med undervisning. Vi sad ved faste bænke to og to og blækhus oppe i midten. Så sad vi i tre rækker og læreren oppe ved katederet oppe ved tavlen. Nogle af årene, da jeg gik i underskolen, havde vi også kakkelovn som stod der oppe i hjørnet. Og den skulle vi også sørge for at bære tørv ind til, så vi kunne få varme ind i klassen.

JA MEN VAR DER KOLDT I KLASSEN?

Nej kakkelovnen kunne fint varme op. Og så havde vi en lille gang udenfor, hvor vi skulle hænge vores tøj. I de første klasser skulle vi have skiftesko med, så vi kunne skifte, inden vi gik ind i klasseværelset. Toiletterne var i gården. Det var rigtige toiletter med træk og slip (som vi siger) Jeg ved for eksempel, at på denne skole, som vi kaldte for gammel Munkegade, var der lokummer i gården. Det havde vi altså ikke, da jeg begyndte at gå i skole.

HVORDAN VAR FORHOLDET MELLEMLÆRER OG ELEVER?

Det var jo Hr. og Fru og vi sagde De til dem. Der var stor respekt for dem. Det var bare om at opføre sig ordentligt – for ellers fik vi en på siden af hovedet eller en eftersidning. Man skulle ikke "optræde" ret meget før ... Jeg tror de allerfleste børn var bange for lærerne.

HVILKE FAG HAVDE DU? HVAD VAR DIT YNDLINGSFAG?

Jeg har altid godt kunnet lide regning og matematik, men jeg kunne også godt lide dansk. Vi havde også geografi og religion. Det var i underskolen. Vi havde også noget der hed småsløjd. Det er en form for formning, men det var meget anderledes end formning blev senere. Det ved jeg fra mine børn. Vi lavede mange sjove ting. For eksempel havde vi sådan nogle blokke med dyrefigurer i metal og så skulle man prikke i forskellige huller og så klippede man det ud af papir og kunne hænge det op. Ja det var måske meget sjovt, men det var ikke det store sus – vel?? Måske også klippe og klistre lidt. Vi havde også gymnastik. Det er noget af det vi snakker om, når vi mødes med gamle klassekammerater; om hvad vi lavede i gymnastik. Vi havde en lærerinde (ja den gang hed det lærerinde, hvis det var en kvindelig lærer) som når vi skulle i gymnastiksalen om vinteren og det var koldt, så kom hun i pels og store støvler og stillede sig oppe i hjørnet. Så kunne vi selv finde ud af, hvad vi ville lave. Ja, det var altså lidt komisk. Om sommeren spillede vi rundbold på boldpladsen.

AT FLYTTE TIL AARHUS

HVORNÅR FLYTTEDE DU TIL AARHUS / HVORNÅR BEGYNDTE DU AT HAVE DIN DAGLIGE GANG I AARHUS?

Det gjorde jeg i 1962. Der blev jeg gift, og vi fik lejlighed i Museumsgade og boede på 4. sal. Det var svært at finde noget at bo i, men vi fandt så den lejlighed. Vi fik lejligheden, fordi min mand havde noget familie, der flyttede på plejehjem. Her havde vi to små stuer, køkken og toilet på bagtrappen. Herudover havde vi et lille værelse, som vi fik lagt til. Her havde min mand sit skrivebord. Der boede vi i to år. Vi havde fået tvillinger, så der var ikke meget plads og det var svært at få børnene ned fra 4. sal. Når vi skulle ud, skulle jeg først i kælderen og hente tvillinge-barnevognen, så op og hente det ene barn og ned med i barnevognen og så det andet. Og selvfølgelig omvendt når vi kom hjem. Det gav noget motion. Jeg gik hjemme på det tidspunkt. Var stoppet med at arbejde lige efter de var født.

Året efter de var født fik vi en lejlighed i Vejlbj, og der bor vi stadigvæk. Byen bliver jo udvidet hele tiden, så nu føler vi, at vi bor i byen. Vi har altid brugt byen meget og gået meget. Vi har begge arbejdet i Risskov. Vi arbejdede begge nede på taleinstituttet.

HVORFOR FLYTTEDE DU TIL AARHUS?

Der boede min mand jo, og det var som sagt meget svært at få en lejlighed. Også i Hasle. Min mand boede i nærheden af Markuskirken på et stort værelse. Min mand har boet i Aarhus altid og har jo gået her på skolen. Vi har meget stor tilknytning til Aarhus og kommer meget omkring.

HVAD KENDTE DU TIL AARHUS, FØR DU KOM TIL BYEN?

Jeg boede jo i en forstad til Aarhus, så jeg kendte en del til byen. Jeg arbejdede også inde i byen i Kannikegade. Jeg arbejdede på rigstelefonen, som lå ovenpå postkontoret. Det var en meget spændende bygning, som er bygget af en berømt Aarhus-arkitekt – Kampmann. Det er meget sjovt for når man skulle ind, var der en meget tung dør med et dørhåndtag, som var lavet som en ål. Jeg havde flere kolleger, som ikke kunne lide at røre ved dette håndtag. Kampmann har lavet utrolig mange bygninger i Aarhus. Han arbejdede sammen med en der hed Reistrup, som lavede mange sjove figurer. Blandt andet har han lavet den som sidder på toppen af teateret.

LEVEDE AARHUS OP TIL DINE FORVENTNINGER?

Ja, jeg har været meget glad for at bo her i Aarhus. Her er både musik, teater og alt muligt. Vi går en del til koncerter og i teateret og kan også lide bare at gå rundt i Aarhus.

HVAD ER DE STØRSTE FORSKELLE PÅ AARHUS, OG DET STED DU KOM FRA?

Ja men det er jo en storby i forhold til Hasle, som ikke var ret stor. Dengang var der kun en lille gade med mange butikker. Nu er der selvfølgelig bygget meget. Blandt andet Bispehaven og Fjældevangen er jo bygget efter. Vi kommer stadig meget i Hasle, da vi har stor tilknytning til lokal-centeret i Hasle.

VOKSENLIV

HVAD VILLE DU VÆRE, NÅR DU BLEV VOKSEN?

Egentlig ville jeg gerne have været børnehavepædagog, men kom i stedet for ind til telegrafene hvor jeg blev kontorist. Jeg betjente folk når der skulle sendes telegrammer. Der var på den tid noget der hed en fjernskriver, som jeg lærte at betjene, og vi brugte også telefon. Vi skulle over rigstelefonen, da man ikke bare selv kunne dreje et nummer. Vi skulle ringe op til Jydsk Telefon for at bestille en samtale til København, og så blev man ringet op, når der var forbindelse. Jeg ville gerne have været børnehavepædagog og blev noget der lignede senere. Da jeg kom på taleinstituttet, kom jeg til at arbejde i små specialbørnehavegrupper som medhjælper, og der var jeg i 14 år. Det var børn med talehandicap, og nogle kunne slet ikke tale. Alle havde et handicap, og mange havde mere end ét.

HVAD BLEV DU OG HVORFOR?

Fordi det var utrolig svært at finde et arbejde. Jeg søgte alt, da jeg var færdig med realeksamen. Min ældste søster var derinde, og jeg kom så til en optagelsesprøve. Vi havde tit delt arbejde. Mødte for eksempel klokken 14 til 22 eller 8 til 14. Nogle gange havde jeg også nattevagter, og det var næsten umuligt at få til at hænge sammen med at vi havde små børn. Jeg stoppede derfor, da vi fik børn, og blev hjemmegående.

HVAD SER DU SOM DEN STØRSTE FORSKEL PÅ AARHUS, FRA DU FLYTTEDE TIL BYEN OG TIL I DAG?

Den store forandring der sker i gaderne. Alle de store huse og forretninger. Bare Åen hvor man har fjernet overdækning og musikhuset og Aros. Også på havnen med alle de nye bygninger.

HVAD KAN VI LÆRE AF FORTIDEN?

Det er straks sværere. Det er jo noget helt helt andet i dag. For eksempel den friere form, der er i skolen i dag, er jeg meget tilhænger af og synes den fortsat skal udbygges. Dejligt at man kan tale med sin lærer. Jeg synes også det er spændende at vide noget om sin fortid og om byens fortid. Det kommer der rigtig meget ud af.

HAR DU ET GODT RÅD TIL NUTIDENS UNGE?

Ja, få jer en uddannelse. Det kan man ikke klare sig uden. Det er spændende, idet der er så mange muligheder i dag. Dengang var der ikke mulighed for eksempel at modtage SU eller andre former for hjælp. Det er en kæmpe fordel i dag, at vi kan få lidt hjælp.

FORHOLD TIL AARHUS

HVAD VIL DET SIGE AT VÆRE AARHUSIANER / HVORNÅR ER MAN AARHUSIANER?

Man er vel aarhusianer, når man bor i byen. Det betyder også at man er glad for sin by og har de muligheder i Aarhus som man har. For eksempel kultur og sport. At bruge de ting, faciliteter og tilbud Aarhus har at byde på.

ER DU AARHUSIANER?

Ja det er jeg. Når man har boet i Aarhus og i tilknytning til Aarhus i så mange år.

HVAD ER DIN YNDLINGSTING VED AARHUS?

At man har de tilbud der er. Musikhus og alle de grønne områder synes jeg er rigtig godt.

HVAD KUNNE AARHUS GØRE BEDRE?

Jeg synes godt man kan gøre noget mere for de ældre og for børnene. Der er for mange børn til for få pædagoger. For de ældre må man sige, at det ikke er sjovt at bo på plejehjem. Jeg har været formand for pårørendegruppe og synes der er for lidt personale til at der kan laves aktiviteter for de ældre. Vi har så her i Aarhus lokalcentre, som jeg benytter meget. Her forsøger vi at lave aktiviteter for beboerne i pensionistboliger og plejehjemmet.

HVORDAN HAR DU BRUGT AARHUS BY / HVILKE STEDER HAR DU HOLDT AF AT BESØGE?

... SOM BARN, UNG OG SOM VOKSEN?

Jeg har altid gået til en hel del. Måske ikke så meget som barn, for jeg er jo vokset op under krigen. Tyskerne tog halvdelen af vores skole, så dengang kom vi ikke ret meget til Aarhus. Til sidst tog Tyskerne hele skolen. Først som voksen kom jeg meget til Aarhus.

KENDTE DU NOGEN FRA ANDRE LANDE, DA DU VAR BARN? KENDER DU NOGEN I DAG?

Nej det gjorde jeg ikke dengang. I dag bor jeg i lejlighed, og der hvor vi bor, har der boet både tyrkere og afrikanere, og dem har vi lært at kende. Vi har også venner rundt i udlandet og også i Australien. Min søn har arbejdsmæssige relationer i Australien, og de kommer meget hertil.

EUROPA OG VERDEN

HVORNÅR VAR DU FØRSTE GANG PÅ FERIE UDEN FOR DANMARK? HVOR GIK TUREN HEN?

Der var jeg i Norge med skolen, og jeg gik i 4. mellem. Det svarer til 9. Klasse. Vi havde også haft besøg af dem fra Norge (Oslo), og vi var så deroppe. Jeg har stadig kontakt med hende, jeg boede ved.

REJSER DU MERE I DAG? HVOR REJSER DU HEN?

Ja, vi rejser en del. I de senere år har vi været på seniorrejser og mest i Tyskland. Vi har også været i Italien, Spanien og Madeira. Også kanarieøerne fordi min søn og hans familie har boet der. Da kom vi der og har også været der siden.

HVORDAN HAR DU BRUGT EUROPA / HVILKE STEDER HAR DU HOLDT AF AT BESØGE?

Jeg holder rigtig meget af at komme til Stockholm og har været der en seks til syv gange. Også mange byer i Tyskland kan vi lide at besøge.

HVILKE VIGTIGE EUROPA-BEGIVENHEDER KAN DU HUSKE? HVORFOR?

For eksempel slutningen af 2. verdenskrig, tilslutningen til EF (EU), og lige nu er det vel konflikten i Ukraine.

HVAD VIL DET SIGE AT VÆRE EUROPÆER? ER DU EUROPÆER?

Det er jo at bo i Europa. Jeg føler mig mere tilknyttet til Norden og de gamle europæiske lande. De nye lande fra Østeuropa føler jeg mig knap så meget tilknyttet til, men de hører jo med alligevel.

HVAD KAN AARHUS TILBYDE EUROPA?

Det ved jeg ikke. Det er svært at sige noget om. Aarhus har venskabsbyer rundt om, men om de har i hele Europa, ved jeg ikke. Bergen i Norge, Aabo i Finland, Gøteborg i Sverige kender jeg til.